

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันศุกร์ที่ ๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวน
เขตต์ ประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา และคณะวิทยากรของมูลนิธิฯ
ได้รับเชิญจากชมรมพุทธศาสน์ วังพญาไท เพื่อไปสนทนาธรรมในโอกาสวันพืชมงคล
ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๑๐ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.

www.dhammadhome.com

ในการสนทนาธรรม มีท่านผู้ฟัง ได้กราบเรียนถามท่านอาจารย์ถึงเรื่องอสังวากิเลส ซึ่งท่านอาจารย์ได้เมตตากล่าวไว้โดยละเอียด เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง จึงขอนำความบางตอน มาฝากทุก ๆ ท่าน ที่ไม่มีโอกาสได้ไป เพื่อพิจารณาเช่นเคยดังนี้

www.dhammadhome.com

www.dhammadhome.com

www.dhammadhome.com

www.dhammadhome.com

www.dhammadhome.com

คุณคำปั่น :

ท่านอาจารย์ :

โดยศัพท์ อาสวะ ก็คือ อกุศลธรรม ที่ไหลไป ครับ
หมักดอง บางคนก็คิดว่า ไปหมัก ไปดอง ไว้ที่ไหน?
สภาพธรรมะ ที่เป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นนามธรรม เป็นเจตสิก
เกิดกับจิต ดับพร้อมจิต แยกออกจากจิตไม่ได้เลย
เพราะฉะนั้น จิตแต่ละประเภท จะเป็นจิตที่ดี ไม่ดี ก็
แล้วแต่สภาพของธรรมะ ที่เป็นนามธรรม ที่เป็นเจตสิก ที่
เกิดร่วมกัน แล้วแต่ว่า สภาพธรรมะนั้น เป็นฝ่ายกุศล
หรือ เป็นฝ่ายอกุศล

...แต่ว่า ทุกคำ ควรที่จะเข้าใจ กำลังหลับสนิท มีกิเลส
ไหม? หรือว่า หมดกิเลสไปเลย ตอนหลับไม่มีกิเลส
เป็นไปไม่ได้เลย แล้วกิเลสทั้งวันนี้ อยู่ที่ไหน? ก็สะสมอยู่
ในจิต แต่เมื่อไม่เกิดขึ้น แต่มี ก็เหมือนสิ่งทีนอนอยู่ ใ้คำ
ว่า ถ้าเป็นแก้ว น้ำก็เป็นสิ่งทีนอนกันอยู่ ที่ก้นของแก้ว
แล้วก็ ถ้าไม่มีอะไรไปทำให้เกิดขึ้น ก็อยู่อย่างนั้นแหละ
เพราะฉะนั้น ขณะทีนอนหลับสนิท เมื่อวานนี้ทั้งวัน มี
อกุศลเท่าไร? ไม่ได้หายไปเลย ทุกครั้งทีมีกุศลธรรม
หรือ อกุศลธรรม เกิดขึ้นและดับไป การเกิดและดับไปของ
สภาพธรรมะนั้น ก็สะสมต่อ อยู่ในจิต...

...แต่ขณะใดที่ไม่เกิด เช่น ขณะที่นอนหลับสนิท แม้มี ก็
เป็นอนุสยะ หมายความว่า ตามนอนอยู่ ไม่ได้หายไปเลย
ไม่ได้ออกจากจิตเลย แม้ว่า ขณะต่อไป จะเป็นจิต
ประเภทใด สิ่งที่มีอยู่ในจิต ก็ยังคงเป็นเชื้อ ที่จะทำให้
สภาพธรรมะ ที่เป็นอกุศล เกิดได้ เมื่อเป็นอนุสยะ หรือว่า
อนุสัยกิเลส เพราะฉะนั้น อนุสัยกิเลส ยังไม่ใช่ อาสวะ
ความละเอียดย ก็คือว่า เมื่ออกุศลเกิด ดับ สะสมอยู่ใน
จิต อกุศล ก็เกิด ดับ ไม่สะสมได้ไหม? หรือว่า ไม่ใช่จะไป
สะสมแต่อกุศล...

...เพราะฉะนั้น ทั้งกุศล และ อกุศล เป็น อาสยานุสยะ คือ
สะสมทั้งฝ่ายดี และ ฝ่ายไม่ดี แต่ถ้ากล่าวถึงฝ่ายไม่ดี ซึ่ง
จะต้องละให้หมดสิ้น ก็กล่าวเฉพาะอนุสัย ซึ่งเป็นอกุศล
เพราะว่า แม้เป็นพระอรหันต์แล้ว สิ่งที่ดี ไม่ควรที่จะต้อง
หมดไป แต่ว่า สิ่งที่ดีนั้น เมื่อไม่มีกิเลส ก็ไม่สามารถที่จะ
ทำให้เกิดผล อีกต่อไปได้ นี่ก็เป็นความละเอียดของ
ธรรมะ ซึ่งต้องอาศัยการฟัง เพื่อเห็นจริงว่า ไม่ใช่เรา
ทั้งหมด ทุกคำ เป็นลักษณะของสภาพธรรมะ แต่ละหนึ่ง
ซึ่งละเอียดอย่างยิ่ง...

...เพราะฉะนั้น สำหรับอนุสัย ไม่ใช่ อาสวะ โดยเฉพาะ
 เมื่อกล่าวถึง อกุศลเจตสิก ๑๔ เริ่มจำแนกแยกอกุศล
 เจตสิก ๑๔ ประเภท ออกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ ประเภท
 ที่เป็นอนุสัย มี ๗ ไม่ใช่ทั้ง ๑๔ ก็ธรรมดา ๆ ถ้าศึกษา
 ต่อไป ก็จะมีอะไรบ้าง แต่ว่า ไม่ใช่จำตัวเลข แต่ให้รู้
 ความจริงว่า ความไม่รู้ มี เพราะฉะนั้น ความไม่รู้ เป็น
 อนุสัยไหม? เป็น ความติดข้องในรูป ในเสียง ในกลิ่น ใน
 รส มีมาก ในวันนี้ เมื่อวานนี้ เพราะฉะนั้น วันนี้ ขณะใดก็
 ตามซึ่งเป็นภวังคจิต หรืออาจใช้คำว่า หลับสนิทก็ได้ ถ้า
 จะกล่าวถึงสภาพธรรมะ ซึ่งมีจริง หลับสนิท ไม่ได้เห็น
 ไม่ได้ยิน ไม่ได้กลิ่น ไม่ได้ลิ้มรส ไม่รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส ที่
 แล้วมา ติดข้องในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ คือสิ่งที่
 กระทบกาย ไม่ได้หายไปไหนเลย มีอยู่เป็นอนุสัย พร้อมที่
 จะเกิด เมื่อมีการเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การลิ้มรส
 การรู้สิ่งที่กระทบสัมผัส ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจที่
 คตินึก เพราะฉะนั้น เริ่มเข้าใจอกุศลที่ละเอียดยิ่ง คือ
 อนุสัย...

...แต่ว่า เวลาที่มีการเห็น เช่น หลับแล้วก็ตื่น เห็นหรือได้
ยิน ใครจะรู้? ถ้าพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ทรง
แสดงว่า ขณะนั้นไม่ใช่อนุสัยแล้ว แต่ว่า เพราะอนุสัยที่มี
นั้นแหละ ทันทิที่เห็น ก็มีความไม่รู้ ในสิ่งที่ปรากฏ
เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดแล้ว เป็นสภาพธรรมะ ที่ไม่ใช่
อนุสัย ก็เป็นอาสวะ เพราะลำดับโดยสะสม พร้อมที่จะ
ไหลไปสู่อารมณ์หนึ่งอารมณ์ใด สิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่ปรากฏ
ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เพราะฉะนั้น ก็ให้เห็นลำดับ
ของความละเอียดของอกุศลว่า จากอนุสัย ทันทิที่มีสิ่ง
หนึ่งสิ่งใดปรากฏ เกิดแล้ว แต่ไม่สามารถจะรู้เลย เดียวนี้
ที่เห็น ไม่ใช่อนุสัย อวิชชา มี ไม่รู้ เป็นอาสวะ...

...เพราะฉะนั้น สภาธรรมะ ซึ่งทันทีที่สภาธรรมะหนึ่ง
สภาธรรมะใด ปรากฏ อนุสัย ก็เป็นปัจจัย ให้อกุศล
ประเภทที่เป็นอัสวะ เกิดได้ ได้แก่ กามาสวะ ๑ , ภาว
สวะ ๑ ชื่อใหม่ แต่เดิยวก็เข้าใจ ทิฏฐาสวะ ๑ , อวิชชา
สวะ ๑ อย่างกามาสวะ คำว่า กามะ หมายความว่าถึง สิ่ง
ที่น่าใคร่ อะไรบ้างที่น่าใคร่ ที่คนพอใจ แสวงหา? สิ่ง
ปรากฏให้เห็นทางตา น่าใคร่มาก เป็นสิ่งต่าง ๆ ซึ่ง
ปรากฏ เหมือนกับพร้อมกัน ที่จะเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่
ความละเอียดยิ่ง ก็คือว่า ต้องมีสิ่งที่ปรากฏให้เห็นก่อน
แล้วก็ดับไป กว่าจจะรู้ว่าสิ่งที่เกิดดับ สืบต่อ เห็นแล้ว เห็น
อีกนี่ เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็หมายความว่า สิ่งนั้นต้องเกิดดับ
สืบต่อ นานพอสมควร...

...เดี๋ยวนี้ เห็นเป็นดอกไม้ไหม? แสดงให้เห็นว่า การเห็น ต้องเกิดและดับ มากกว่าจะมีรูปร่างสัณฐานของสิ่งที่ปรากฏ เป็นกลีบดอกไม้ แล้วก็สีต่าง ๆ เพราะฉะนั้น แสดงให้เห็นว่า จิต เกิดดับเร็ว สุดที่จะประมาณได้ แต่ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญพระบารมี ทรงรู้ความจริงว่า เพื่อแสดงให้เห็นความละเอียดยิ่งของ ธรรมะ คนอื่นไม่สามารถจะรู้ได้เลย ถ้าไม่มีการฟังพระ ธรรม เพราะฉะนั้น ผู้ที่ฟังพระธรรม เป็นสาวก เป็น อุบาสก เป็นอุบาสิกาผู้นั่งใกล้ เพื่อที่จะได้เห็นพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า...

...มิฉะนั้น อยู่ไกล ๆ ไม่มีทางเห็นเลย ถ้าไม่ฟังพระธรรม
ให้เข้าใจ ไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้ว่า จะเห็นพระ
วรกาย พระรูปกาย เช่นชาวเมืองสาวัตถี ชาวมคธ ก็ได้
เห็นพระผู้มีพระภาคฯ เสด็จบิณฑบาต ใครรู้ว่าเป็นพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า? แม้แต่ผู้ที่จับชายฉกรรตามหลังที่เสด็จ
ไป ถ้าไม่รู้จักพระปัญญาคุณ ไม่เข้าใจเลย คนนั้นก็ไม่
สามารถที่จะเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นแต่รูป รู้จักชื่อ
ว่าเป็นใคร แต่พระคุณธรรม พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิ
คุณ พระมหากรุณาคุณ ไม่เห็น...

...เพราะฉะนั้น สำหรับยุคนี้ สมัยนี้ ถ้าไม่มีการฟังพระ
ธรรม ใครเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า? บอกว่าเห็น
พระพุทธรูป พระพุทธรูป ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่
พระพุทธรูป แม้ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เหมือน
ไม่ใช่ แต่ก็เตือนให้ระลึกถึงพระคุณ ของการที่จะเป็นพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ก็คือ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ
และ พระมหากรุณาคุณ...

...เพราะฉะนั้น เมื่อกล่าวถึงอาสวะ เป็นส่วนเล็กน้อย ใน พระไตรปิฎกทั้งพระไตรปิฎก ๔๕ พรรษา ทรงแสดงไว้ มาก เพื่อที่จะให้รู้ความจริงของเดี๋ยวนี้!! ว่าในขณะที่ ที่ ไม่ใช่หลับ แต่ตื่น แล้วเห็น ขณะนั้น ก็เลส ที่นอนอยู่ ก็ เป็นปัจจัยให้ความติดข้อง ในสิ่งที่ปรากฏ เกิดได้ทันที เบาบางมาก ไม่รู้ตัวเลย แต่ว่า อาสวะ ไม่ได้มีแต่เฉพาะ ความติดข้อง ในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโผฏฐัพพะ

โผฏฐัพพะ เป็นคำใหม่ แต่หมายความว่าถึง สิ่งที่ปรากฏให้รู้ ได้ทางกาย ได้แก่ ๓ ธาตุ เย็นหรือร้อน ธาตุไฟ ๑ , อ่อน หรือแข็ง ธาตุดิน ๑ , ตึงหรือไหว ธาตุลม ๑ เมื่อรวมเรียก แล้วแต่ว่าธาตุใดจะปรากฏ ก็เรียกว่า โผฏฐัพพะ...

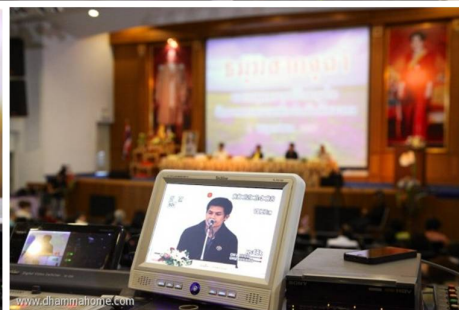

...ความยินดี พอใจ ทุกครั้งที่เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้
 สิ่งที่กระทบสัมผัส ก็เป็นกามาสวะ มีไหม? ใครไม่มี? มี
 กันทุกคน คนที่ไม่มี คือพระอนาคามีบุคคล เพราะฉะนั้น
 ใครอย่าคิดว่า ไม่มีความพอใจในรูป เสียง กลิ่น รส
 โผฏฐัพพะ มี ก็ไม่รู้ ด้วยเหตุนี้ อวิชชาสวะ มีแน่ ทันทีที่
 เห็น ไม่รู้แล้ว ทิฐฐาสวะ ไม่เคยที่จะรู้ตัวเองว่าชีวิตทุกวัน
 ตั้งแต่เกิดจนตาย เต็มไปด้วยความไม่รู้ และการยึดถือ
 สภาพธรรมะว่า เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่เที่ยง...

...เห็นอะไร? เห็นดอกไม้ ไม่ได้กล่าวเลยว่า "เห็น" เพียงสิ่ง
ที่ปรากฏให้เห็นได้ คำไหนจริง? "เห็น" เพียงสิ่งที่ปรากฏ
ให้เห็นได้ เท่านั้น เห็น เสียง ไม่ได้ , เห็น กลิ่น ไม่ได้ , เห็น
ชื่อ ไม่ได้ , เห็น เรื่องราวต่าง ๆ ไม่ได้ แต่ว่า ขณะนี้เอง
เห็นได้ เฉพาะสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ เพราะฉะนั้น
อวิชชาสวะ มีแน่ ทิฐฐาสวะ ก็มี จนกว่าจะดับได้ ด้วย
ไสยาปัตติมรรคจิต...

...ปัญญา กว่าที่จะถึงระดับที่ เข้าใจสิ่งที่ปรากฏ จากการ ฟัง แล้วก็ มั่นคง สิ่งทีล่องไปแล้ว ไม่สามารถที่จะให้ ความจริงได้ สิ่งที่ยังไม่เกิด ก็ไม่รู้ว่า เป็นอะไร? แต่ว่า สิ่ง ที่กำลังปรากฏ เดียวนี้ !! สามารถให้ความจริงได้ เมื่อฟัง พระธรรม แล้วก็ค่อย ๆ เข้าใจขึ้น...

...ด้วยเหตุนี้ ทิฐฐาสวะ ก็เป็นปัญญา ตั้งแต่ต้องได้ฟัง ธรรมะก่อน คิดเองไม่ได้ ฟังแล้ว กว่าที่จะสะสมความ เข้าใจถูก ไม่คลาดเคลื่อน ไม่เปลี่ยนแปลง เป็น สัจจ ญาณ ไม่มีการคิด ที่จะไปรู้ธรรมะ ที่อื่น แต่ว่า ธรรมะที่ ปรากฏนั้นแหละ เกิดแล้วดับ ถ้าไม่รู้ธรรมะ ที่เกิดแล้วดับ แล้ว จะไปรู้อะไรในขณะนั้น?...

...ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นผู้ที่มั่นคง ฟัง เพื่อเข้าใจถูก จนกว่า
ความเข้าใจถูก จากขั้นสัจญาณ ฟังพระพุทฺธพจน์ เป็น
ปริยัติ เป็นปัจจัย ให้ถึงปฏิบัติ ซึ่งเป็นกิจญาณ ไม่มี
เรา เลย...

กราบทำบุญบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคอรวียง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของชมรมพุทธศาสน์ วังพญาไท
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่านด้วยครับ

